

ŠVEICARIJOJE

J. Lukšos „Partizanų“ skaitymai

Šį sausį penkiuose Šveicarijos vokiškosios dalies miestuose vyko Juozo Lukšos „Partizanų“ vertimo į vokiečių kalbą skaitymų ciklas. Ne tik žurnalistų bei istorikų, bet ir miestiečių dėmesio sulaukęs renginys prasidėjo sausio 17 d. sostinėje Berne.

„Labai simboliška, kad būtent šiuo metu, kai Lietuva mini 20-ąsias Sausio 13-osios metines, kai žmonės, nepabūgę brutaliomis karinėmis jėgomis, apgynė tautos ir valstybės laisvę, pristatyti dokumentą, liudijantį apie tokius pačius paprastus Lietuvos žmones, įsijungusius į partizaninį pasipriešinimą prieš sovietų okupaciją ir paa-

kojusius savo gyvenimus ir gyvybę“, – pradėdama vakarą kalbėjo LR Ambasados Berne laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė.

„Legendinio partizano J. Lukšos knyga – tai ne tik autentiškas pokario kovų prieš sovietinę okupaciją dokumentas, bet ir paminklas stipriai mažos tautos dvasiai“, – taip pristatė knygą žinomas Baltijos šalių kultūros populiarintojas Šveicarijoje žurnalistas Danielis Segeseris (Saegesser).

„Dažnai susiduriu su situacija, kai šveicarai nustebę klausia, kas yra tos Baltijos šalys ir kur jos yra. Labiau išsilavinę žmonės domisi, kodėl jos nebenorejo būti Rusijos Sąjungoje. Daugeliui tai – balta dėmė Europos žemėlapyje“, – pasakoja istoriko germanisto išsilavinimą turintis D. Segeseris. Todėl jo įkurto „BaltArt GmbH Switzerland“ svarbiausias tikslas – supažindinti germaniškąją Europos dalį su Baltijos šalių istorija ir kultūra.

Šioje leidykloje pasaulį išvysdusios knygos – B. Sruogos „Dievų miško“ ir J. Lukšos „Partizanų“ vertimai – papildė viena kitą. Viena pasakoja apie lietuvių kančias vokiečių koncentracijos stovykloje, kita – apie lietuvių kovą prieš sovietų okupaciją ir stalinizmo terorą. „Šios pirmosios knygos – tai įžanga į knygų apie Bal-

tijos šalis ir jų istoriją ciklą. Tikimės, kad jos ne tik supažindins su įvykiais, bet ir primins apie užmirštą praeitį, kuri, deja, gali ir sugrįžti“, – dalijosi mintimis leidėjas.

Istorinį-literatūrinį J. Lukšos „Partizanų“ maratoną užbaigė sausio 28 d. skaitymai gimtajame knygos vertėjo Marko Rodunerio mieste Reinfeldene, sutraukę pusšimtį šveicarų.

„Ne paslaptis, kad ir daugelis istorikų iki šiol ignoruoja Lietuvos partizaninio judėjimo faktą ir reikšmę“, – vakarą vedęs M. Roduneris atvėrė šveicarų publikai tiesą apie beveik dešimtmetį trukusias kovas prieš totalitaristinę Rusiją, priversutinę sovietizaciją, kolchozų kūrimą. Dvidešimt metų Lietuvoje gyvenančio šveicarų kalbininko pasakojimą svariai papildė „Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro“ parengtą nuotraukų paroda.

Skaitant ištraukas apie sugriautas išpuoselėtas lietuviškas sodybas ir realias gyvenimo miškų bunkeriuose scenas, beviltiškai laukiant pagalbos iš Vakarų, klausytojų veidai spinduliavo ypač akivaizdžia empatija. Dramatiškas Lietuvos istorijos laikotarpis sukėlė daug klausimų neutraliesiems Alpių gyventojams. Nuo keblių apie strībų tapatybę bei dabartinę Baltijos šalių situaciją didžiojo kaimyno pašonėje iki malonių apie šiuolaikinę lietuvių literatūrą. M. Rodunerio vertimų dėka šveicarai žino J. Ivanauskaitės knygas, skaitė įvairiuose leidiniuose publikuotus J. Erlicko, J. Kunčino, R. Gavelio, R. Rastausko ir kitų rašytojų kūrinius, o šįkart kalba ypač gyvai sukosi apie S. Parulskio prozą ir V. V. Landsbergio istorijas visai šeimai.

„Mūsų šalys – labai panašios“, – pastebėjo vienas žilagalvis šveicaras. „Abi – mažos, bet branginančios laisvę labiau nei gyvybę. Mes irgi būtume pasirinkę verčiau sunkų, bet viltį teikiančią gyvenimą Alpių bunkeriuose nei vergovę“.

Ilona Katkienė

